

Vervult Brugge postuum de levensdroom van Marcel van Brussel? Straatnaam of standbeeld voor Roland van Brugge!

Wijlen Marcel van Brussel ijverde jarenlang tevergeefs voor een straatnaam of standbeeld voor Roland van Brugge: de Bruggeling die deelnam aan de allereerste zeereis ter wereld. © Davy Coghe Davy Coghe

Stefan Vankerkhoven

12 augustus 2022, 10:00

Bruggeling Marcel Van Brussel is op 77-jarige leeftijd overleden. Hij overleed woensdag op 10 augustus vredig op palliatieve zorgen in Brugge, in het bijzijn van zijn zoon Aksel. De gepensioneerde textielingenieur kon jammer genoeg zijn grote droom niet meer realiseren: een standbeeld of straatnaam voor Roland van Brugge, die 500 jaar geleden deelnam aan de allereerste zeereis om de wereld. Misschien kan het Brugs stadsbestuur die droom postuum vervullen?

Een werkgroep met onder meer voormalig VRT-baas Cas Goossens en acteur Kurt Defrancq ijvert al jaren voor eerherstel voor de vergeten Bruggeling Roldan de Argote. De 'lelijkste mens op aarde' nam 500 jaar geleden als kanonnier deel aan de allereerste zeereis om de wereld.

Marcel Van Brussel, die op 15 juli 1945 in Brugge geboren werd, was de drijvende kracht achter de werkgroep die Roldans verdiensten graag beloond ziet met een standbeeld of straatnaam: “Het is mijn levenswerk, het leven van Roldan reconstrueren.”

Magellaan

Fuimos los primeros. Wij waren de eersten. Met deze leuze vechten de Spanjaarden en de Portugezen dezer dagen een internationaal robbertje uit, dat herinneringen oproept aan de bitse strijd die beide mogendheden vijf eeuwen geleden leverden om de heerschappij over de wereldzeeën te veroveren. Wie mag de allereerste zeereis om de wereld claimen?

De Portugese ontdekkingsreiziger Ferdinand Magellaan was in dienst van de Spanjaarden, toen hij op 10 augustus 1519 uit Sevilla vertrok, maar hij sneuvelde op 27 april 1521 op de Filipijnen. Wie wel het grote avontuur levend beëindigde, was Roldan van Brugge. Maar aan zijn nochtans verdienstelijk exploit wordt voorlopig niet eens aandacht besteed op twee grote, internationale tentoonstellingen die in 2020 met veel poeha in Madrid ter eer en glorie van Ferdinand Magellaan opgezet worden.

Legendarische expeditie

“Roldan was één van de 31 overlevenden van deze drie jaar durende, legendarische expeditie, waaraan 265 bemanningsleden op vijf schepen deelnamen”, vertelde Bruggeling Marcel Van Brussel (77), een gewezen textielingenieur die na zijn pensioen een ultiem levenswerk had, ons tijdens een interview in 2020: het leven reconstrueren van Roldan de Argote, een Spaanse verbastering van de naam Roeland Herregots of Vergote.

Een iconische foto van Marcel Van Brussel en compagons, toen ze met een zodiac het punt bereikten waar Roldan di Argote als eerste de doorgang naar de Stille Oceaan ontdekte.

Marcel Van Brussels hoop was dat Roldan de Argote door zijn verdiensten minstens een standbeeld of straatnaam in Brugge krijgt. “Maar cultuurschepen Nico Blontrock vroeg ons om nog enkele jaren geduld te hebben: nu gaan alle inspanningen naar vrouwenstraten en naar de herdenking van de wiskundige Simon Stevin.”

Vijf Vlamingen

Hoe kwam deze Bruggeling op het spoor gekomen van zijn vergeten stadsgenoot? Marcel Van Brussel was altijd al gepassioneerd door scheepsbouw en maritieme geschiedenis. De naam van Roldan de Argote dook op in het boek *Magellaan. La Question des Moluques uit 1911* van de Antwerpse historicus Jean Denucé. Dat wekte Marcel's interesse op.

Aan de expeditie van Ferdinand Magellaan namen vijf Vlamingen deel: twee Bruggelingen, twee Antwerpenaren en een Brusselaar. Roldan was de enige Vlaming die het avontuur overleefde. Zijn Brugse stadsgenoot, scheepsknecht Pedro de Urrea, keerde vroegtijdig terug met het deserterende schip San Antonio. Vele bemanningsleden bezweken aan scheurbuik of werden tijdens de reis vermoord op een van de eilanden.”

Het was een internationale expeditie, die gesponsord werd door de rijke Duitse familie Fugger en vooral door de Spanjaard Cristobal de Haro. Zijn broer Diego de Haro was reder in Antwerpen en heeft enkele Vlamingen voor die vloot aangeworven. Vlaanderen had toen de beste kanonnières van Europa, Roldan genoot blijkbaar een uitstekende reputatie...

Campana de Roldan

Het doel van de Spaanse expeditie was om de eilandengroep de Molukken, die bekend waren voor hun specerijen, via de westelijke weg te bereiken. Want de oostelijke route was in handen van de Portugezen. Ferdinand Magellaan bood zich aan, omdat hij in onmin was geraakt met het Portugese hof.

Het was dus volgens Marcel van Brussel niet eens de bedoeling om rond de wereld te varen! De vijf schepen voeren de Atlantische oceaan over en vervolgden hun route langs de oostelijke kust van het nieuwe continent Amerika. Ze zochten zuidwaarts een doortocht naar de Stille Oceaan, later werd die doortocht de Straat van Magellaan genoemd.”

Uitweg

“Roldan de Argote speelde een belangrijke rol in deze expeditie. In het Zuid-Amerikaanse Patagonië werd hij samen met twaalf anderen in een sloep op verkenning uitgestuurd. Met als opdracht een uitweg te zoeken uit deze zeestraat. Tijdens die zoektocht beklom hij een heuvel op een eilandje en zag dat de vaarweg naar de Stille Oceaan open lag, maar ook dat er een duidelijke getijdenwerking was”, zei Marcel Van Brussel ons.

“Dus dankzij Roldan kon de expeditie van Magellaan de doortocht maken naar de Pacific. De klokvormige heuvel die hij beklom wordt sindsdien officieel de Campana de Roldan genoemd. De naam van deze Bruggeling prijkt op diverse wereldkaarten. Ik ben in 2006 samen met stadsgenoot Ludo Schotte naar Patagonië gereisd, om er aan de plaatselijke universiteit van Punta Arena opzoekingswerk te verrichten. We zijn toen met een zodiac van walvis spotters om het eilandje Carlos III gevaren, tot dichtbij die heuvel.”

Muiterij

Later, op de Filipijnen, raakte Ferdinand Magellaan betrokken in een twist tussen rivaliserende plaatselijke clans en werd de expeditieleider afgemaakt. Op de Molukken bleven er na schipbreuk, desertie en muiterij nog twee schepen over, die volgestouwd werden met kruidnagel, peper en nootmuskaat. De Trinidad wou via Noord-Amerika terugkeren naar Spanje, maar viel in handen van de Portugezen.

Slechts vier van de zestig bemanningsleden bereikten acht jaar later hun thuisland. De Victoria, met Roldan aan boord, deed de route via Kaap de Goede Hoop. Toen hij met twaalf kompanen op de Kaapverdische eilanden proviand wou inslaan, werd hij gevangen genomen door de Portugezen.

Juan Sebastian Elcano, die na de dood van Ferdinand Magellaan de leiding had, vluchtte met achttien matrozen naar Sevilla, dat hij op 22 september 1522 met de Victoria bereikte. Na bemiddeling van Keizer Karel lieten de Portugezen Roldan en zijn vrienden vrij, zij arriveerden pas enkele maanden later, eind 1522, in Spanje.

Lelijkste mens

“Roldan is nooit meer teruggekeerd naar Vlaanderen. Samen met enkele kameraden uit zijn eerste wereldreis nam hij in 1526 opnieuw deel aan een expeditie naar de Molukken. Daar brak een strijd uit tegen de Portugezen. Roldan raakte zwaargewond in het gelaat en werd nadien in enkele boeken omschreven als de lelijkste mens ter wereld. Hij moet op een eiland in de Stille Oceaan gestorven zijn voor 1534.”

“Hoe dan ook, Roldan van Brugge verdient uit de vergetelheid gehaald te worden. Spanje heeft nu toch eindelijk zijn medewerking beloofd. Ook Brugge zou iets moeten doen. Hem toch minstens een straatnaam in de haven geven”, besloot Marcel van Brussel in osn interview twee jaar geleden.

Onderneemt het Brugs stadsbestuur nu eindelijk actie? De uitvaart van Marcel Van Brussel vindt plaats op woensdag 17 augustus in de aula van het Brugs crematorium de Blauwe Toren.

Lees meer over:

- [Marcel Van Brussel](#)
- [Roldan de Argote](#)
- [Ferdinand Magellaan](#)